

עזרא לוי

משרד טוענים רבניים

7

טעויות שעלולות לעלות ביוקר

המדריך הדיסקרטי לציבור החרדי:
מה שחובה לדעת בשבועות הראשונים כדי
לא להפסיד את הילדים, את הדירה ואת
השם הטוב

עזרא לוי

משרד טוענים רבניים

משרד טוענים רבניים | עזרא לוי

7 טעויות שעלולות לעלות ביוקר

וכיצד להימנע מהן

תחילת ההליך שישפיע על כל הליך הגירושין

המדריך הדיסקרטי לציבור החרדי: מה שחובה לדעת בשבועות הראשונים
כדי לא להפסיד את הילדים, את הדירה ואת השם הטוב. מניסיון של
ייצוג עשרות תיקים בבתי הדין הרבניים.

עזרא לוי

טוען רבני ומשפטן

תוכן

- 4..... פתח דבר — הרגע שבו נקבע הכול
- 5..... מבוא — הימים שישפיעו על כל ההליך
- 7..... טעות 1 — לעזוב את הבית
- 10..... טעות 2 — לחכות שהצד השני יעשה את הצעד הראשון
- 13..... טעות 3 — להסכים לפני שמבינים
- 15..... טעות 4 — לתת לאחרים לנהל את הגירושין שלכם
- 17..... טעות 5 — להשאיר עקבות
- 19..... טעות 6 — לא לתעד ולא להיערך כלכלית
- 21..... טעות 7 — למשוך את הילדים פנימה
- 24..... מילון מונחים
- 28..... רשימת מסמכים לאיסוף
- 30..... דבר סיום — לצאת מזה שלם

פתח דבר — הרגע שבו נקבע הכול

אם אתם קוראים את המדריך הזה, יש סיכוי טוב שאתם נמצאים באחת התקופות הקשות ביותר בחיים שלכם.

אולי רק עכשיו הבנתם שהנישואין עומדים בפני סיום. אולי כבר נאמרה המילה "גירושין". ואולי עדיין יש בכם תקווה שהכול יסתדר, אבל במקביל אתם מרגישים שאתם חייבים להבין מה לעשות – ובעיקר, ממה להימנע.

אני פוגש אנשים בדיוק בנקודה הזאת.

רובם אינם אנשים שמחפשים מלחמות. להפך. הם אנשים טובים, נורמטיביים, שמצאו את עצמם במציאות שמעולם לא דמיינו שיגיעו אליה.

ובכל זאת, שוב ושוב אני רואה את אותה תופעה: דווקא בימים הראשונים, כשהלחץ בשיאו והרגשות מנהלים את ההחלטות, נעשות הטעויות היקרות ביותר.

יש טעויות שאפשר לתקן.

אבל יש גם טעויות שמשפיעות על המשך ההליך כולו: על הילדים, על הרכוש, על היכולת להגיע להסכם, ולעיתים אפילו על התוצאה הסופית בבית הדין.

את המדריך הזה כתבתי כדי לעזור לכם להימנע מהטעויות האלה.

לא כדי ללמד אתכם איך "לנצח" את הצד השני.

לא כדי להסלים את הסכסוך.

אלא כדי שתוכלו לקבל החלטות שקולות גם בתקופה שבה הכי קשה לחשוב בהיגיון.

אני מאמין שגם כאשר נישואין מסתיימים, אפשר לנהל את הדרך בצורה מכובדת, אחראית וחכמה יותר.

אם המדריך הזה ימנע אפילו טעות אחת שתלווה אתכם במשך שנים, הוא כבר השיג את מטרותיו.

בואו נתחיל.

מבוא — הימים שישפיעו על כל ההליך

יש אנשים שסבורים שהליך גירושין מתחיל ביום שבו נפתחת התביעה בבית הדין. מניסיוני, זו טעות.

ברוב המקרים, ההליך האמיתי מתחיל הרבה קודם. בהחלטות שמתקבלות עוד לפני שנפתח התיק הראשון.

דווקא בתקופה הזאת, כשהכול עדיין לא ברור, מתקבלות ההחלטות החשובות ביותר. האם לעזוב את הבית או להישאר? האם להתייעץ עם איש מקצוע? האם לשתף את הילדים? האם לשלוח את ההודעה שכבר כתבתם עשר פעמים ומחקתם? אלה החלטות שנראות לפעמים קטנות, אבל ההשפעה שלהן יכולה ללוות אתכם לאורך כל ההליך.

לא פעם פגשתי אנשים שאמרו לי:

"אילו הייתי מגיע אליך חודש קודם, הכול היה נראה אחרת".

לא מפני שהדין השתנה.

לא מפני שהעובדות היו שונות.

אלא מפני שבאותם ימים ראשונים הם קיבלו החלטות מתוך לחץ, כעס או חוסר ידיעה – החלטות שלא תמיד ניתן היה לתקן בהמשך.

כמובן, אין שני הליכי גירושין זהים. לכל משפחה יש את הסיפור שלה, את האתגרים שלה ואת הנסיבות הייחודיות לה. לכן אין במדריך הזה תשובות לכל שאלה, והוא אינו יכול להחליף ייעוץ אישי המותאם למקרה שלכם.

אבל יש טעויות שחוזרות על עצמן פעם אחר פעם.

טעויות שאנשים טובים עושים, לא משום שהם פזיזים או חסרי אחריות, אלא משום שאיש לא הסביר להם בזמן מה עלול לקרות.

במדריך הזה נעסוק באותן טעויות.

לא כדי להפחיד אתכם.

לא כדי לעודד מאבק.

אלא כדי שתוכלו לקבל החלטות מתוך ידע, שיקול דעת ואחריות.

אם תצליחו להימנע אפילו מחלק מהטעויות שנעסוק בהן בעמודים הבאים, ייתכן שתחסכו לעצמכם חודשים של הליכים מיותרים, הוצאות כספיות ועוגמת נפש.

לפעמים, ההבדל בין הליך מורכב לבין הליך שמתנהל בצורה נכונה מתחיל בהחלטה אחת קטנה – שמתקבלת בזמן.

טעות 1 — לעזוב את הבית

"רק עד שהרוחות יירגעו"

זו כמעט תמיד אותה סצנה. ריב שהתפוצץ בשעת לילה מאוחרת. הילדים בחדר. אחד מבני הזוג אומר

משפט שאי אפשר להחזיר, והשני לוקח תיק, יוצא, ונוסע להורים או לאח. לפעמים זו יוזמה עצמית: "אני לא מסוגל להיות פה עוד לילה אחד". לפעמים זו בקשה "תצא לכמה ימים, שנירגע קצת". ולפעמים זו עצה של אדם קרוב ואוהב שאומר: "עזוב, אל תריב, תן לזה לשקוע".

הכוונה טובה. הצעד הזה, במקרים רבים, הוא הטעות היקרה ביותר בכל ההליך.

מה באמת קורה כשיוצאים

חשוב לדייק, כי סביב הנושא הזה מסתובבות הרבה שמועות מפחידות. עזיבת הדירה אינה מפקיעה זכויות קניין. מי שרשום כבעלים, או שיש לו זכויות מכוח חיים משותפים, אינו מאבד אותן משום שישן חודש אצל אחיו. אף אחד אינו "מוותר על חצי דירה" משום שיצא

בערב אחד. את השמועה הזאת אפשר להניח בצד.

הבעיה אחרת לגמרי וקשה הרבה יותר. ברגע שאתם יוצאים, נוצר מצב קיים. בן הזוג נשאר בבית עם הילדים. הילדים ממשיכים במיטות שלהם, באותו גן, באותו תלמוד תורה, באותה שכונה. השגרה נמשכת בלעדיכם ובלי שאיש התכוון לכך, נוצרה עובדה.

וכשמגיעים לדיון הראשון, ההרכב אינו שואל "מי צדק בריב". הוא שואל שאלה אחרת: מה מיטיב עם הילדים כרגע? והתשובה, כמעט תמיד, היא "לא לטלטל אותם". המצב שיצרתם בעצמכם באותו לילה הופך לנקודת המוצא של כל ההליך.

מכאן זה ממשיך: מי שנשאר בבית עם הילדים נמצא בעמדת פתיחה חזקה בשאלת המשמורת. מי שיצא הופך, בתוך שבועות, ל"הורה שרואה את הילדים בזמני שהות". וכשמגיעים לחלוקת הרכוש, נדרשת התדיינות ארוכה ויקרה כדי לשנות מצב שנוצר בתוך שעה.

זו אינה ענישה. זו פשוט הדרך שבה מערכות משפט פועלות: הן משתדלות להימנע מטלטלה נוספת לילדים.

המחיר הנוסף: איך זה נראה

יש כאן גם מישור שני, שאיש אינו מדבר עליו בקול. עזיבה פתאומית מייצרת סיפור. ברגע שאדם יוצא מהבית, השכנים רואים, המשפחה שואלת, וההסבר שיינתן לא יהיה שלכם. הצד השני יספר את הגרסה שלו ראשון, והיא תתקבע גם בקהילה, וגם, בעקיפין, בתיק. בתביעות שיוגשו בהמשך, היציאה תוצג לא כניסיון להרגיע אלא כנטישה. מי שיצא ימצא את עצמו מתגונן במקום לתבוע.

האם תמיד אסור לעזוב?

ממש לא.

יש מצבים שבהם היציאה מהבית היא הצעד הנכון והאחראי ביותר. כאשר קיימת אלימות, סכנה ממשית או חשש לשלום בני הבית, ההגנה על החיים ועל הביטחון קודמת לכל שיקול אחר.

גם במצבים אחרים ייתכנו נסיבות שמצדיקות עזיבה.

אבל החלטה כזאת צריכה להתקבל מתוך מחשבה, ולא מתוך סערת רגשות. לפעמים שיחת ייעוץ אחת לפני קבלת ההחלטה יכולה למנוע חודשים ארוכים של מאבק מיותר.

לעיתים המתח בבית פשוט בלתי נסבל, והשהייה תחת קורת גג אחת מזיקה לילדים יותר מהפרידה עצמה. גם זה שיקול לגיטימי. אבל אם אתם יוצאים, צאו בצורה מסודרת, לא בצורה ספונטנית:

התייעצו לפני, לא אחרי. שיחה של עשרים דקות עם איש מקצוע לפני היציאה שווה חודשי התדיינות אחריה.

אל תצאו בלי הילדים בלי מחשבה. אני אומר לקחת אותם — לקיחה חד-צדדית של ילדים היא טעות בפני עצמה, ולעיתים חמורה יותר. אני אומר שהשאלה חייבת להישקל במודע, לא להיות מוכרעת בבהלה.

הבהירו בכתב שהיציאה זמנית: "אני יוצא לתקופה קצרה לצורך הרגעת המצב, אני מוותר על זכויותי בדירה, אני נוטש את הילדים ואמשיך לראותם מדי יום".

אל תמסרו את המפתחות — לא לבן הזוג, לא לקרוב משפחה, ולא כמחווה של רצון טוב. קחו את המסמכים: תעודות זהות, כתובה, תלושי שכר, דפי חשבון, מסמכי רכב ונכסים, פנקסי חיסכון של הילדים.

שמרו על רצף קשר יומיומי עם הילדים — ביקור, טלפון, הסעה לתלמוד תורה, שבת. רצף שנשמר מהיום הראשון קשה מאוד לשבור בהמשך.

פעלו מיידית. אם יצאתם, אל תחכו שהמצב "יסתדר מעצמו". ימים כאן שווים חודשים בהמשך.

הצד השני של המטבע

חשוב לומר גם את ההפך, כי המדריך הזה נכתב לשני הצדדים. יש מי שקורא את הפרק ומסיק ממנו מסקנה הפוכה: "אז אני פשוט אשאר, ואהפוך את הבית לבלתי נסבל עד שהוא ייצא". זו טעות לא פחות יקרה. התנהלות שנועדה לדחוק את בן הזוג החוצה מייצרת ראיות משלה: הקלטות, עדים, פניות למשטרה והיא עלולה להוביל בדיוק לתוצאה ההפוכה.

מגורים משותפים תחת מתח אינם פתרון ארוך טווח. הם גשר. המטרה אינה להישאר בבית לנצח, אלא שלא לצאת ממנו לפני שנקבעו הסדרים ברורים – בכתב, מול הגורם המוסמך, ובידיעה מה מקבלים בתמורה.

שורה תחתונה: אל תצאו מהבית רק כדי "להירגע". לפעמים צעד שנראה זמני משנה את כל תמונת המצב המשפטית. לפני כל החלטה – התייעצו עם איש מקצוע.

טעות 2 — לחכות שהצד השני יעשה את הצעד הראשון

יש משפט שאני שומע שוב ושוב:

"לא רציתי לפתוח במלחמה. החלטתי לחכות ולראות מה יקרה".

אני מבין את המשפט הזה. אף אחד לא חולם לפתוח תיק גירושין. רוב האנשים מקווים שגם ברגע האחרון יהיה אפשר להציל את הקשר או לפחות להגיע להסכמה.

אבל חשוב להבין דבר אחד: המתנה היא גם החלטה. ולפעמים היא ההחלטה היקרה ביותר.

למה הזמן כל כך משמעותי?

בהליכי גירושין, לא תמיד השאלה הראשונה היא מי צודק.

לעיתים השאלה הראשונה היא מי הגיש ראשון – ולאילו ערכאה.

לנושאים שונים בהליך הגירושין יכולה להיות סמכות של בית הדין הרבני או של בית המשפט לענייני משפחה.

במקרים מסוימים, סדר הפעולות של בני הזוג משפיע על השאלה מי ידון בנושאים מסוימים.

זו הסיבה שאנשי מקצוע מדברים על "מרוץ הסמכויות". זה לא משחק. זו מציאות משפטית שיכולה להשפיע על כל המשך ההליך.

הטעות הנפוצה

יש אנשים שלא עושים שום דבר, הם לא מתייעצים, לא בודקים אפשרויות, לא מכינים מסמכים.

הם פשוט מקווים שהצד השני יירגע. ואז, בוקר אחד, דופק שליח בדלת. תביעה כבר הוגשה. לפעמים גם בקשות נוספות.

פתאום הם נאלצים להגיב בלחץ, במקום לפעול מתוך תכנון. זו נקודת פתיחה הרבה פחות טובה.

האם צריך למהר ולהגיש?

לא. זו בדיוק הטעות השנייה שאני רוצה למנוע.

אני לא אומר שכל מי שחושב על גירושין צריך לרוץ ולהגיש תביעה. במקרים רבים דווקא נכון לנסות להגיע להסכמות, לגישור או למשא ומתן. אבל גם אם בוחרים להמתין, ההמתנה צריכה להיות **החלטה מודעת**, ולא תוצאה של חוסר ידע. אפשר להחזיק תיק מוכן, אפשר להבין את האפשרויות, אפשר להתכונן מה עושים אם הצד השני יפעל ראשון. כשעושים זאת, גם אם מחליטים להמתין – זו כבר לא המתנה פסיבית. זו אסטרטגיה.

מה נכון לעשות?

ברגע שאתם מבינים שיש סיכוי ממשי שההליך יגיע לבית הדין או לבית המשפט, אל תסתפקו בעצות מחברים או מקרובי משפחה. כל תיק שונה. מה שנכון לזוג אחד עלול להיות טעות אצל זוג אחר. פגישת ייעוץ אחת יכולה לעזור לכם להבין את מפת האפשרויות, את המשמעויות של כל צעד, ואת העיתוי הנכון לפעול. לפעמים, בסופו של דבר, ההמלצה תהיה דווקא לא להגיש. אבל גם זו צריכה להיות החלטה מקצועית – לא הימור.

מה זו "כריכה" ולמה היא חשובה

צד המגיש תביעת גירושין לבית הדין הרבני רשאי "לכרוך" בה נושאים נוספים: רכוש, משמורת, מדור. אם הכריכה נעשתה כדין, בכנות ובאופן מפורש, בית הדין קונה סמכות גם בנושאים אלה.

שימו לב לשתי הסתייגויות חשובות. האחת: מזונות ילדים אינם "שייכים" להורים אלא לילד, ולכן היכולת לכרוך אותם מוגבלת. ילד יכול לתבוע בעצמו בבית המשפט גם לאחר הכרעה בבית הדין. השנייה: כריכה אינה סיסמה. תביעה שנוסחה בשלוש שורות כלליות אינה שווה הרבה. הניסוח הוא כל ההבדל.

למה זה בכלל משנה

שתי הערכאות פועלות לפי דינים ואופי שונים. הן נבדלות בסדרי הדין, בקצב, ביחס למינוי מומחים ופקידי סעד, בגישה לאיזון משאבים, ביחס לכתובה ולעילות הגירושין, ובאווירה הכללית של הדיון. אין ערכאה "טובה" וערכאה "רעה". יש ערכאה שמתאימה יותר למקרה שלכם, לפי הנסיבות, הנכסים, הילדים והעילות.

לכן הבחירה הזו אינה עניין אידיאולוגי ואינה עניין של נאמנות. היא החלטה טקטית, והיא צריכה להתקבל בשיקול דעת. לא כתגובה בהולה לצעד של הצד השני.

הטעויות הנפוצות

לחכות. "נראה איך הדברים מתפתחים" הוא המשפט היקר ביותר בפרק הזה. בזמן שאתם ממתנים, הצד השני מתייעץ.

להגיש לבד, בחיפזון, טופס שהורד מהאינטרנט — ואז לגלות שהכריכה נפסלה.

להגיש תביעה שאין מאחוריה כוונה אמיתית לגירושין, כ"תרגיל". בית הדין מזהה זאת, וזה פוגע באמינות לכל אורך התיק.

לחתום על הסכמה לסמכות ערכאה מסוימת מבלי להבין מה ויתרתם עליו.

לפתוח הליך גם כשהיה סיכוי אמיתי לשלום בית ולשרוף אותו בצעד אחד.

שורה תחתונה: אל תחכו מתוך תקווה שהדברים יסתדרו מעצמם. אם בחרתם להמתין – עשו זאת מתוך הבנה ותכנון, ולא מתוך חוסר ודאות.

טעות 3 — להסכים לפני שמבינים

הרצון הטבעי לגמור עם זה בשקט

רוב האנשים שנכנסים להליך גירושין אינם רוצים מלחמה. הם רוצים שקט. ומתוך הרצון הזה, לגיטימי ואנושי לחלוטין, נעשית טעות שחוזרת אצלי במשרד שוב ושוב: מסכימים מוקדם מדי, על סמך מידע חלקי, מול לחץ.

זה מגיע בצורות שונות. שיחה בסלון של ההורים שבסופה לחיצת יד. "סיכום בין המשפחות" שנרשם בכתב יד על דף. הודעת וואטסאפ שכתוב בה "טוב, אני מסכים, רק תעזבי אותי". ולפעמים מסמך מודפס שמונח על השולחן עם המשפט "תחתום וזה ייגמר היום".

למה זה מסוכן

מפני שבשלב הזה אתם עדיין לא יודעים מה יש. אתם לא יודעים כמה שווה הדירה, מה צברה קרן הפנסיה של הצד השני, מה מצב החובות, ומה גובה המזונות הסביר במקרה שלכם.

אי אפשר לוותר בחוכמה על מה שאינך יודע שקיים.

הסכם ממון או הסכם גירושין מקבל תוקף רק לאחר אישור הערכאה המוסמכת, אבל מסמך לא מאושר עדיין יוצג בפני ההרכב כראיה לכך שכך חשבתם, כך הסכמתם וכך הצגתם את הדברים. גם אם לא יחייב אתכם משפטית, הוא יחייב אתכם רטורית. ולפעמים זה אותו דבר.

הכללים הפשוטים

אל תחתמו על שום מסמך באותו מפגש שבו הוצג לכם. אף פעם. גם אם הוא נראה הוגן, וגם אם ההצעה "בתוקף רק היום".

אל תסכימו להסדרים זמניים ביחס לילדים בעל פה. אם יש הסדר שיהיה בכתב, מוגדר בזמן, ועם משפט מפורש שהוא זמני ואינו יוצר תקדים.

אל תוותרו על כתובה, על זכויות פנסיוניות או על חלק בדירה כ"מחווה" לזירוז הגט. זה כמעט תמיד מוקדם מדי.

הימנעו מניסוחים גורפים כמו "אין לי ולא תהיינה לי כל טענות". משפט אחד כזה יכול למחוק שנים של זכויות.

לפני חתימה — קראו את המסמך עם איש מקצוע, גם אם הצד השני נעלב. עלבון של יום אחד עדיף על חרטה של עשור.

ומה אם כבר חתמתי

לא הכול אבוד, ואל תיכנסו לפאניקה. יש עילות לביטול או לשינוי הסכם: פגם בכריתה, כפייה, עושק, טעות, איגילוי מהותי, או שינוי נסיבות מהותי. הכול תלוי בנוסח, בנסיבות החתימה ובשאלה אם המסמך אושר.

ככל שתפעלו מוקדם יותר, הסיכוי גבוה יותר.

שורה תחתונה: אף פעם אין הסכם שחייבים לחתום עליו היום. לחץ לחתום מיידית הוא כמעט תמיד סימן לכך שההסכם אינו לטובתכם.

טעות 4 — לתת לאחרים לנהל את הגירושין שלכם

אני כמעט יכול לנחש מה קרה אצלכם. ברגע שנודע שאתם עומדים להתגרש, הטלפון התחיל לצלצל. אבא התקשר. אח גדול הגיע. חבר מהכולל סיפר מה קרה לבן דוד שלו. השכן "שמכיר דיין". מישוהו שעבר גירושין לפני עשר שנים.

פתאום כולם מומחים. כולם יודעים בדיוק מה צריך לעשות. כולם בטוחים שהסיפור שלכם זהה לסיפור שהם מכירים.

עצה טובה יכולה להיות עצה מסוכנת

אני לא מזלזל במשפחה. להפך, בתקופה כזאת אתם צריכים אנשים קרובים שיחזקו אתכם.

אבל יש הבדל גדול בין תמיכה רגשית לבין ניהול ההליך.

אני פוגש לא מעט אנשים שפעלו לפי עצה שקיבלו מקרוב משפחה, לא מפני שהעצה הייתה רעה. אלא מפני שהיא התאימה למישוהו אחר.

בהליכי גירושין אין שני תיקים זהים.

הבדל קטן אחד קטן כמו: גיל הילדים, אופי הרכוש, מועד פתיחת ההליך או אפילו משפט שנאמר בדיון — יכול לשנות את כל התמונה.

"אבל אצל חבר שלי זה בדיוק מה שעשור" "אצל חבר שלי זה עבד" זה אולי המשפט שאני שומע הכי הרבה. יכול להיות. אבל אתם לא החבר שלו. ואתם גם לא נשואים לאשתו. אתם נמצאים במציאות אחרת לגמרי.

לקבל החלטות על סמך סיפור של מישוהו אחר, זה קצת כמו לקחת תרופה רק מפני שהיא עזרה לשכן, לפעמים היא תעזור ולפעמים היא רק תחמיר את המצב.

גם רבנים צריכים להכיר את התמונה המלאה

לא פעם אנשים פונים לרב שהם סומכים עליו. זה טבעי ונכון. אבל חשוב לזכור שגם הרב יכול לתת הכוונה נכונה רק אם מונחת לפניו התמונה המלאה.

אם מספרים לו רק חצי מהסיפור, או מסתירים פרטים מתוך כאב או מבוכה, גם ההכוונה עלולה להיות חלקית. לכן, כשאתם מתייעצים עם רב, עם טוען רבני או עם כל איש מקצוע ספרו את התמונה כפי שהיא. לא כפי שהייתם רוצים שהיא תישמע.

מי באמת צריך ללוות אתכם?

בתקופה הזאת אתם צריכים שלושה סוגי אנשים.

אדם אחד שייתן לכם כוח.

איש מקצוע שייתן לכם כיוון.

ורב שאתם סומכים עליו, שיסייע לכם לקבל החלטות מתוך עולם הערכים שלכם.

כללי עבודה

הבחינו בין גורם מגשר לגורם תומך. אדם שיושב עם שניכם אינו יכול להיות גם היועץ הפרטי שלכם.

צמצמו את מעגל היודעים למינימום ההכרחי. עדיף שלושה אנשים שיודעים הכול מעשרים שיודעים חצי.

אל תבקשו מבני משפחה לתווך מול הצד השני. זה כמעט תמיד מסלים.

טפלו במוסדות הילדים ישירות ומוקדם. הודעה עניינית ומאופקת למחנך עדיפה על שמועה שתגיע אליו מכיוון אחר.

על דיסקרטיות אמיתית

דיסקרטיות אינה סודיות מוחלטת, שממילא אינה אפשרית. דיסקרטיות היא שליטה: אתם מחליטים מי יודע, מה הוא יודע, ומתי. הכלל הפשוט הוא שמידע נמסר לפי צורך ולא לפי קרבה. אדם יכול להיות אהוב מאוד ובכל זאת לא להזדקק לפרטים.

שורה תחתונה: אל תנהלו את החיים שלכם לפי סיפורים של אחרים. הקשיבו לכולם בכבוד — אבל קבלו החלטות לפי המציאות שלכם, ולא לפי מה שעבד למישהו אחר.

טעות 5 — להשאיר עקבות

שלוש שורות בשתיים בלילה

כמעט בכל תיק שאני מנהל, מגיע רגע שבו מונח לפניי צילום מסך. הודעה קצרה, שנכתבה בשעת לילה מאוחרת, מתוך כאב אמיתי. היא מנוסחת גרוע, היא בוטה, והיא אינה מייצגת את מי שכתב אותה. ובכל זאת, היא זו שתופיע כנספח.

זהו האסימטריה האכזרית של ההליך: שנים של התנהגות טובה אינן מתועדות. דקה אחת של פורקן מתועדת לנצח.

מה נכנס לתיק בפועל?

הודעות טקסט ווואטסאפ, הודעות קוליות, תמלול שיחות, הקלטות, צילומי מסך של קבוצות, פוסטים ותגובות, מיילים, ואפילו הודעות שנשלחו לצד שלישי והועברו הלאה. גם דברים שנמחקו — לרוב קיימים אצל הצד השני.

הערה על הקלטות: הקלטת שיחה שאתם צד לה אינה עבירה. אבל זה רחוק מלהיות המלצה. הקלטה שנעשית באופן שיטתי משנה את אופיו של הבית, פוגעת בילדים כשהם מודעים לה, ולעיתים קרובות מייצרת רושם גרוע יותר על המקליט מאשר על המוקלט. בפרט: הקלטה של שיחה בין אחרים שאינכם צד לה אסורה, ואל תתקרבו לזה.

הכללים

כתבו כל הודעה מתוך הנחה שההרכב יקרא אותה. זהו המבחן היחיד שאתם צריכים. אל תשיבו כשאתם כועסים. המתינו שעה. אף פעם לא הפסדתם דבר מהמתנה של שעה. צמצמו את התקשורת לענייני ילדים ולוגיסטיקה בלבד. קצר, ענייני, מנומס, בלי אשמה ובלי היסטוריה.

אל תמחקו כלום. מחיקה אינה מעלימה, והיא נראית רע.

אל תפרסמו דבר ברשתות או בקבוצות. גם לא ברמז, וגם לא "בלי שמות".

אל תשלחו הודעות דרך הילדים ואל תשתמשו במכשיר שלהם.

החליפו סיסמאות לחשבונות אישיים — ובאותה נשימה, אל תיכנסו לחשבונות של הצד השני. זה עלול להיות עבירה, וזה יהפוך אתכם מתובע לנתבע.

הצד ההפוך: לתעד נכון

אותו כלל עצמו פועל גם לטובתכם. תיעוד עובדתי, יבש ורציף הוא נכס אמיתי: יומן קצר של מועדי מפגש עם הילדים, אישורי העברות כספיות, קבלות על הוצאות, אסמכתאות על תשלומי מזון ומוסדות. לא יומן רגשות — יומן עובדות, עם תאריכים. ההבדל בין שני סוגי התיעוד הוא ההבדל בין צד שנראה אמין לצד שנראה נקמן.

שורה תחתונה: ההודעה שלא נשלחה מעולם לא הזיקה לאיש. כתבו אותה, שמרו בטיטה, ומחקו בבוקר.

טעות 6 — לא לתעד ולא להיערך כלכלית

חלון שנסגר

כל עוד אתם חיים תחת קורת גג אחת, יש לכם גישה. הדואר מגיע הביתה, המסמכים נמצאים במגירה, אתם יודעים מה נכנס ומה יוצא. ברגע שההליך נפתח והצדדים נפרדים, החלון הזה נסגר — ולעיתים נסגר לגמרי.

אפשר, כמובן, לבקש צווים ולדרוש גילוי מסמכים. זה אפשרי, זה קורה, וזה גם איטי ויקר. מי שאסף מראש נמצא בעמדה אחרת לחלוטין.

מה לאסוף

לא צריך להיות רואה חשבון. צריך פשוט לצלם. רשימת המינימום:

- תעודות: תעודת זהות וספח, תעודת נישואין, כתובה, תעודות לידה של הילדים.
- הכנסות: שנים עשר תלושי שכר אחרונים של שני בני הזוג, אישורי הכנסה מעסק, דוחות שנתיים אם קיימים.
- חשבונות בנק: דפי חשבון של שנה שנתיים אחורה, לכל החשבונות המשותפים והנפרדים.
- דירה: חוזה רכישה או שכירות, נסח טאבו, לוח סילוקין ויתרת המשכנתה.
- זכויות סוציאליות: פנסיה, קרן השתלמות, קופות גמל, ביטוחי מנהלים — דוחות שנתיים אחרונים.
- חובות: הלוואות בנקאיות, גמ"חים, חובות למשפחה, כרטיסי אשראי.
- ילדים: שכר לימוד למוסדות, חוגים, הוצאות רפואיות ואבחונים, פנקסי חיסכון.
- רכב וציוד: רישיונות, הסכמי ליסינג, רכישות משמעותיות.

הגבול שאסור לחצות

לצלם מסמכים שנמצאים בבית המשותף ושיש לכם גישה חוקית אליהם — לגיטימי. לפרוץ לחשבון בנק של הצד השני, להתחזות אליו מול גורם כלשהו, לפתוח את הטלפון שלו או להוציא מסמכים ממקום עבודתו — אינו לגיטימי. זו עבירה, וזה ייהפך לעיקר התיק במקום להיות פרט בו.

ההיערכות עצמה

לצד האיסוף, יש שלוש פעולות שראוי לבצע מוקדם.
הראשונה: פתיחת חשבון בנק על שמכם בלבד, אם אין לכם.
השנייה: היכרות מדויקת עם התמונה הכלכלית — מה נכנס בפועל בכל חודש, מה יוצא, ומה יידרש כשהמשק יתפצל לשניים.
השלישית: הבנה של הזכויות המגיעות לכם מהמוסד לביטוח לאומי ומגורמים אחרים לאחר פרידה.
ומה שאסור: לרוקן חשבון משותף, להעביר כספים לקרובים, למכור נכס בחיפזון או "להסתיר" סכומים. פעולות כאלה מתגלות כמעט תמיד, והן פוגעות באמינות שלכם באופן שקשה לתקן — ולעיתים מייצרות חיוב כספי בפני עצמן.

שורה תחתונה: מה שתאסוף ותצלם היום כשיש לך גישה, יחסוך לך חודשים של מאבקים מיותרים ועיכובים יקרים מחר.

טעות 7 — למשוך את הילדים פנימה

לפני זמן מה ישב מולי אבא שביקש עצה. הוא לא שאל על רכוש, לא על מזונות, לא על סמכויות. הוא הסתכל עליי ואמר: "הבן שלי התחיל לשאול אותי מי אשם בגירושין. מה אני אמור לענות לו?"

זו אחת השאלות הקשות ביותר שהורה יכול לשמוע. והאמת היא שאין הורה שמתכוון לפגוע בילדים שלו. אבל דווקא מתוך הכאב, הפחד והעלבון, הורים טובים עושים לפעמים טעויות שהילדים נושאים איתם שנים.

זה לא מתחיל בהחלטה

רוב ההורים לא אומרים לעצמם: "אני אערב עכשיו את הילדים". זה קורה לאט, משפט אחד, עוד שאלה, עוד אנחה, עוד הערה קטנה בדרך לבית הספר. ופתאום הילד כבר יודע יותר מדי.

הוא שומע מי משלם ומי לא, מי אשם, מי פגע, מי "התחיל", הוא הופך לשליח, לפעמים גם לשופט. והוא מעולם לא ביקש את התפקיד הזה.

הטעות שהמחיר שלה אינו משפטי

ששת הפרקים הקודמים עסקו בנזק שאפשר לתקן. הפרק הזה עוסק בנזק שלרוב אי אפשר. ילדים שנמשכים לתוך הסכסוך של הוריהם משלמים מחיר שאינו נמדד בכסף ואינו נמחק בפסק דין.

ולצד זה, וזה חשוב לומר בפירוש: זו גם הטעות שבית הדין מגיב אליה בחומרה הרבה ביותר. הורה שמזוהה כמי שפוגע בקשר של הילד עם ההורה השני נמצא בסכנה של ממש בכל הנוגע למשמורת ולזמני שהות.

איך זה קורה, כמעט תמיד בלי כוונה רעה

רוב ההורים שאני פוגש אינם מנסים לפגוע בילדים. הם פשוט אנושיים. הם עייפים, פגועים, ובאיזשהו רגע אומרים משפט אחד שלא היו צריכים לומר. וכשמצטברים מספיק משפטים כאלה, נוצרת תמונה.

הצורות השכיחות: לשתף את הילד בפרטי ההליך ("אבא לא משלם"). לשאול אותו מה קורה בבית השני. להשתמש בו כשליח להעברת מסרים או כספים. לבקש ממנו לבחור. לבכות מולו על ההורה השני. לשבש מפגשים בעילות טכניות חוזרות. לבטל בשבת האחרונה. ולפעמים — פשוט לשתוק כשהילד חוזר עצוב, במקום לתמוך בקשר.

ניכור הורי אינו מתחיל בהחלטה. הוא מתחיל בהיסח דעת.

מה בית הדין רואה

בהליכים שבהם יש מחלוקת על משמורת ממונים לרוב גורמים מקצועיים — פקידי סעד לסדרי דין, לעיתים מומחים. הם אינם בוחנים מי צודק בסכסוך הזוגי. הם בוחנים דבר אחד: מי משני ההורים מסוגל לאפשר לילד קשר בריא עם ההורה השני.

זהו קריטריון שרבים מפספסים. הורה שמגיע ומספר בפירוט כמה ההורה השני גרוע — מזיק לעצמו. הורה שאומר "יש בינינו קשיים, אבל הוא אבא טוב לילדים ואני רוצה שיהיה להם קשר" — מרוויח, גם אם קשה לו לומר זאת.

כללים מעשיים

שמרו על רצף. אל תוותרו על מפגש, גם כשקשה, גם כשהוזמנתם לחתונה, וגם כשהילד "לא בא לו".

אל תעבירו מסרים דרך הילדים. שום מסר. גם לא "תגידי לאמא שאסוף בשמונה".

אל תחקרו. אחרי מפגש שואלים "היה נעים?" ולא "מי היה שם ומה היא אמרה".

אמרו לילד את האמת בגובה העיניים ובלי פרטים: ההורים לא יגורו יחד, שניהם אוהבים אותו, וזה לא באשמתו.

שמרו על יציבות במוסד הלימודים. שינוי מסגרת באמצע ההליך מזיק פעמיים.

אל תבקשו מהילד לשמור סוד מההורה השני.

אם הילד מסרב לקשר — אל תתעלמו ואל תכפו לבד. תעדו, פנו לייעוץ מקצועי, והביאו את זה לטיפול מסודר.

ואם אתם ההורה שנפגע — התגובה הנכונה אינה להשיב באותה מטבע. היא לתעד באופן יבש כל סירוב, כל ביטול וכל שיבוש, ולפעול מהר. שיהוי בפניות בעניין קשר הוא מהדברים שנזקפים לחובת ההורה בהמשך.

שורה תחתונה: הילדים יזכרו את התקופה הזאת כל חייהם, אבל הם לא יזכרו מי ניצח. הם יזכרו איך הם הרגישו.

מילון מונחים

במהלך הליך הגירושין תשמעו מושגים משפטיים והלכתיים רבים. מטרת המילון הזה היא להסביר אותם בשפה פשוטה וברורה.

אב בית דין

הדיין העומד בראש ההרכב בבית הדין הרבני. בדרך כלל הוא מנהל את הדיון ומוביל את כתיבת פסק הדין.

איזון משאבים

הכלל שלפיו, במקרים רבים, הרכוש שנצבר במהלך הנישואין מתחלק בין בני הזוג בהתאם לחוק ולהוראות הדין.

אישור הסכם גירושין

גם לאחר שבני הזוג מגיעים להסכמות, יש צורך באישור של בית הדין הרבני או בית המשפט כדי לתת להסכם תוקף מחייב.

אקטואר

איש מקצוע שמחשב זכויות כספיות עתידיות, כגון פנסיה, קרנות השתלמות וזכויות סוציאליות, לצורך חלוקתן בין בני הזוג.

בית הדין הרבני

הערכאה השיפוטית הדנה בענייני נישואין וגירושין של יהודים ובנושאים נוספים שהוקנו לה בחוק.

בית המשפט לענייני משפחה

הערכאה האזרחית הדנה בענייני משפחה בהתאם לסמכויות שהוקנו לה בחוק.

גט

המסמך ההלכתי שמסיים את קשר הנישואין בין בני הזוג על פי ההלכה.

גט מעושה

גט שניתן בעקבות כפייה אסורה מבחינה הלכתית. במקרים מסוימים גט כזה עלול להיות פסול, ולכן בתי הדין נזהרים מאוד בנושא זה.

גישור

הליך שבו מגשר ניטרלי מסייע לבני הזוג להגיע להסכמות, ללא הכרעה של בית הדין או בית המשפט.

דיון הוכחות

דיון שבו כל אחד מהצדדים מציג ראיות, מסמכים ועדים כדי לתמוך בטענותיו.

דיין

שופט בבית הדין הרבני.

הליך יישוב סכסוך

הליך מקדים, הקבוע בחוק, שמטרתו לאפשר לבני הזוג לבחון אפשרות להגיע להסכמות לפני פתיחת ההליכים המשפטיים.

הסכם גירושין

הסכם המסדיר את כלל הנושאים שבין בני הזוג, כגון הגט, הילדים, הרכוש, המזונות וזמני השהות.

הסכם ממון

הסכם שנערך לפני הנישואין או במהלכם ומסדיר את אופן חלוקת הרכוש במקרה של פרידה.

זמני שהות

המונח המקובל כיום במקום "הסדרי ראייה". הכוונה לחלוקת הזמן שבו הילדים שוהים עם כל אחד מההורים.

חוות דעת מומחה

מסמך מקצועי שנערך על ידי מומחה, כגון פסיכולוג, רואה חשבון או אקטואר, ומוגש לבית הדין או לבית המשפט.

טוען רבני

איש מקצוע המוסמך לייצג בעלי דין בבתי הדין הרבניים בתחומים שנקבעו בחוק, לאחר הכשרה והסמכה ייעודית.

ייפוי כוח

מסמך המאפשר לטוען רבני או לעורך דין לייצג את הלקוח מול בית הדין או בית המשפט.

כריכת תביעות

צירוף נושאים נוספים, כגון רכוש או מזונות, לתביעת הגירושין בבית הדין הרבני, כאשר הדבר נעשה בהתאם לכללים שנקבעו בפסיקה.

כתובה

המסמך ההלכתי הנחתם בעת הנישואין, ובו מפורטות התחייבויות הבעל כלפי אשתו. במקרים מסוימים עשויה להיות לו גם משמעות כספית.

מזונות אישה

בנסיבות מסוימות עשויה אישה להיות זכאית למזונות מבעלה כל עוד בני הזוג נשואים, בהתאם לדין האישי.

מזונות ילדים

השתתפות ההורים בהוצאות גידול ילדיהם, בהתאם לדין ולנסיבות כל מקרה.

מרוץ סמכויות

מצב שבו עשויה להיות משמעות לשאלה איזו ערכאה תקבל סמכות לדון בנושאים מסוימים, בהתאם למועד ולאופן פתיחת ההליכים.

מתן גט

ההליך ההלכתי שבו הבעל מוסר את הגט לאישה בפני בית הדין, ובכך מסתיימים הנישואין מבחינה הלכתית.

פסק דין

ההחלטה הסופית של בית הדין או בית המשפט בסוגיה שנדונה.

צו גילוי מסמכים

החלטה המחייבת צד להציג מסמכים הרלוונטיים להליך המשפטי.

צו למדור ספציפי

צו הניתן במקרים מסוימים בבית הדין הרבני, שמטרתו להבטיח את זכות המגורים של אחד מבני הזוג בדירת המגורים, בהתאם לנסיבות המקרה.

צו עיכוב יציאה מהארץ

צו המונע מאדם לצאת מישראל, כאשר מתקיימים התנאים הקבועים בדין.

קדם משפט

דיון מקדמי שבו מנסה הערכאה לצמצם את המחלוקות ולהכין את התיק לקראת המשך ההליך.

קטין

ילד שטרם מלאו לו 18 שנים.

ראיה

כל מסמך, הקלטה, תמונה, הודעה או עדות שיכולים לסייע לבית הדין או לבית המשפט להכריע במחלוקת.

סמכות עניינית

השאלה איזו ערכאה מוסמכת לדון בנושא מסוים.

סרבנות גט

מצב שבו אחד מבני הזוג מסרב, ללא הצדקה מוכרת בדין, לשתף פעולה עם מתן או קבלת הגט למרות החלטת בית הדין.

עיקול

צו המגביל את האפשרות לבצע פעולות בנכס או בכספים, כדי להבטיח את ביצוע פסק הדין או את זכויות הצדדים.

ערעור

בקשה לערכאה גבוהה יותר לבחון מחדש החלטה או פסק דין.

פקידת סעד (עובדת סוציאלית לסדרי דין)

אשת מקצוע המגישה לבית הדין או לבית המשפט המלצות בנושאים הקשורים לטובת הילדים.

תביעה

ההליך המשפטי שבאמצעותו מבקש אדם מבית הדין או מבית המשפט להכריע בסכסוך.

תיק יישוב סכסוך

התיק שנפתח בתחילת ההליך בהתאם לחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה, לפני שניתן להגיש בדרך כלל תביעות בנושאים השונים.

תצהיר

מסמך כתוב שבו אדם מצהיר על עובדות מסוימות לאחר שהוזהר לומר אמת.

רשימת מסמכים לאיסוף

אחד היתרונות הגדולים ביותר בהכנה מוקדמת הוא היכולת להגיע להליך מסודרים.
לא בכל תיק תזדקקו לכל המסמכים, אך ככל שתאספו אותם מוקדם יותר, כך תחסכו זמן, עיכובים
ולעיתים גם הוצאות מיותרות.

מסמכים אישיים

תעודות זהות של בני הזוג (כולל ספחים)

תעודת נישואין

הכתובה

דרכונים (אם רלוונטי)

מסמכים פיננסיים

שלושת תלושי השכר האחרונים

דוחות שנתיים לעצמאים

דפי חשבון בנק של ששת החודשים האחרונים

פירוט כרטיסי אשראי

אישורי הלוואות

מסמכי משכנתה

חסכוניות וזכויות

קרנות פנסיה

קרנות השתלמות

קופות גמל

פוליסות ביטוח

תיקי השקעות

נכסים

נסח טאבו או אישורי זכויות

חוזה רכישת הדירה

חוזי שכירות (אם קיימים)

רישיון רכב

מסמכים על נכסים נוספים

ילדים

פרטי מוסדות החינוך

מסמכים רפואיים חשובים
אבחונים (אם קיימים)
הוצאות קבועות משמעותיות

מסמכים נוספים
צוואות
הסכמים קודמים בין בני הזוג
הסכמי ממון (אם קיימים)
כל מסמך שעשוי להיות רלוונטי להליך

דבר סיום — לצאת מזה שלם

אם קראתם עד לכאן, אני מניח שאתם נמצאים בתקופה שלא בחרתם בה. מעטים האנשים שמתכננים את היום שבו יצטרכו להתמודד עם הליך גירושין. עבור רובם, זו תקופה של חוסר ודאות, חששות, כאב ולעיתים גם תחושת בדידות. במהלך השנים ליוויתי אנשים רבים בבתי הדין הרבניים. פגשתי גברים ונשים מכל שכבות הציבור, וכל אחד מהם הגיע עם סיפור אחר. אבל כמעט כולם אמרו לי בשלב מסוים את אותו המשפט: "הלוואי שמישהו היה אומר לי את הדברים האלה לפני שהכול התחיל". זו בדיוק הסיבה שבגללה כתבתי את המדריך הזה. לא כדי לשכנע אתכם להתגרש. לא כדי ללמד אתכם איך "לנצח" את הצד השני. אלא כדי לעזור לכם לעבור את התקופה הזאת בצורה שקולה, אחראית ונכונה יותר. אני מאמין שגם כאשר בני זוג מחליטים להיפרד, הדרך שבה הם מתנהלים יכולה להשפיע על חייהם עוד שנים רבות. החלטה אחת שמתקבלת מתוך כעס עלולה לגרום לנזק שקשה לתקן. לעומת זאת, החלטה שמתקבלת מתוך מחשבה, לאחר קבלת ייעוץ מתאים, יכולה לחסוך חודשים של מאבקים, הוצאות מיותרות ועוגמת נפש. אם יש מסר אחד שאני מבקש שתיקחו מהמדריך הזה, הוא פשוט: אל תקבלו החלטות גדולות לבד. התייעצו. שאלו שאלות. אל תסתמכו על שמועות או על סיפורים של אחרים. כל משפחה היא עולם בפני עצמו, וכל תיק דורש בחינה מקצועית של נסיבותיו. ובעיקר – אל תתנו לרגע אחד של לחץ או כעס לקבוע את השנים הבאות של חייכם.

גם בתקופה המורכבת ביותר אפשר לפעול מתוך אחריות, מתוך כבוד ומתוך מחשבה על העתיד.

אני מאחל לכם מכל הלב שלא תזדקקו למדריך הזה.

אבל אם כבר הגעתם לצומת הזאת, אני מקווה שהוא נתן לכם ידע, סדר וביטחון לקבל את ההחלטות הנכונות.

מאחל לכם שתעברו את התקופה הזאת בחוכמה, בכוחות ובתקווה לימים טובים ושקטים יותר.

בברכה,

עזרא לוי

משרד טוענים רבניים

לתיאום פגישת ייעוץ: 053-520-7229

ezralevi1500@gmail.com

אין באמור במדריך זה משום ייעוץ משפטי או תחליף לו, ואין בו כדי ליצור יחסי טוען-לקוח. כל מקרה נבחן לגופו ולפי נסיבותיו. הדין והפסיקה משתנים מעת לעת. לפני נקיטת כל צעד יש להיוועץ באיש מקצוע המכיר את פרטי המקרה.

על המדריך

החלטה על פתיחת הליך גירושין היא אחד הצעדים המורכבים והרגישים ביותר בחייו של אדם. במגזר החרדי, צעד זה מלווה במורכבויות ייחודיות, הלכתיות וחברתיות כאחד, הדורשות תבונה רבה ורגישות מופלגת. המציאות בשטח מוכיחה כי הימים הראשונים מרגע קבלת ההחלטה הם הקריטיים ביותר. הצעדים שתנקטו – או הטעויות שתעשו – בתחילת ההליך, הם אלו שיחרצו את גורל ההליך כולו, ישפיעו על עתידכם הכלכלי והאישי, ובעיקר על עתיד ילדיכם.

מדריך מעשי זה נולד מתוך השטח ומיועד להוות עבורכם מפת דרכים ברורה בתוך הערפל המשפטי והרגשי. בספר תמצאו סקירה על 7 הטעויות הנפוצות ביותר שעולות ביוקר רב – בנפש ובממון – לצד כלים פרקטיים, אסטרטגיות פעולה מוכחות והסברים בגובה העיניים שיסייעו לכם לנווט בבטחה, להגן על זכויותיכם ולעבור את התקופה הזו במינימום נזקים ובמקסימום ביטחון. זהו כלי חובה לכל מי ששוקל או נמצא בראשיתו של הליך גירושין במגזר החרדי, ומבקש לדעת כיצד לפעול נכון, בחוכמה ובדיסקרטיות מהרגע הראשון.

על המחבר

עזרא לוי הוא טוען רבני ומשפטן, בעל תואר ראשון ושני בחינוך. מתוך שליחות עמוקה וניסיון עשיר בייצוג בבתי הדין הרבניים, הוא מלווה משפחות ויחידים בצמתי החיים המורכבים ביותר. עזרא משלב בעבודתו אסטרטגיה משפטית חכמה לצד גישה אנושית, מכילה ורגישה, המותאמת באופן ייחודי לאורח החיים ולצרכים של המגזר החרדי.

ezralevi1500@gmail.com

☎ 053-520-7229